

H.-D. NEUMANN

medycyna manualna

PAŃSTWOWY ZAKŁAD WYDAWNICTW LEKARSKICH

Tytuł oryginału: Manuelle Medizin. Eine Einführung in Theorie, Diagnostik und Therapie

© Copyright Springer-Verlag Berlin-Heidelberg 1983, 1986, 1989

© Copyright for the Polish edition by Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich, Warszawa 1992

Redaktor: *Ewa Jaworska*

Redaktor techniczny: *Agnieszka Grzęda*

Korektor: *Barbara Staśkiewicz*

Projekt okładki: *Michał Maryniak*

ISBN 83-200-1696-7

PAŃSTWOWY ZAKŁAD WYDAWNICTW LEKARSKICH
WARSZAWA 1992

Wydanie I. Nakład 9900 + 100 egz.

Objętość: ark. wyd. 7,8; ark. druk. 8,25.

ZAKŁADY GRAFICZNE

TORUŃ, ul. Św. Katarzyny 4

Zam. nr 609

Spis treści

Przedślowie	8
Przedmowa do trzeciego wydania	9
Przedmowa do drugiego wydania	10
Przedmowa do pierwszego wydania	11
1. Historia rozwoju medycyny manualnej	13
2. Program kursów	16
3. Podstawy medycyny manualnej	18
3.1. Zablockowanie	18
3.1.1. Definicja	18
3.1.2. Założenia teoretyczne	19
3.2. Model teoretyczny medycyny manualnej	19
3.2.1. Zakres czynności mechanicznej stawu	20
3.2.2. Zakres czynności nerwowo-oddechowej stawu	23
3.2.3. Zastosowanie praktyczne	25
3.2.4. Objawy kliniczne zablockowania	28
3.2.5. Etiologia zablockowania	29
4. Diagnostyka manualna	30
4.1. Badanie ogólne	30
4.2. Ogólne badanie manualne	31
4.2.1. Orientacyjna ocena zewnętrzna	31
4.2.1.1. Kończyny	31
4.2.1.2. Kręgosłup	33
4.2.1.3. Punkty orientacyjne kręgosłupa szyjnego	33
4.2.1.4. Punkty orientacyjne kręgosłupa piersiowego i lędźwiowego	34
4.2.2. Palpacyjne badanie warstwowe	36
4.3. Specyficzne badanie manualne	39
4.3.1. Podstawy biomechaniki	39
4.3.1.1. Ruchy w stawie	39
4.3.1.2. Zakres i kierunek ruchu w stawie	40
4.3.1.3. Zakres i jakość ruchu w stawie	44
Fizjologiczna, anatomiczna i patologiczna granica ruchu	44
Opór końcowy	46
Gra stawowa	47
4.3.1.4. Reguły Frayette'a	49
Reguła pierwsza	50

	Reguła druga	50
	Reguła trzecia	51
4.4.	Badanie manualne kręgosłupa	52
	Postępowanie praktyczne podczas manualnego badania kręgosłupa	53
	Dokumentacja	55
4.4.1.	Badanie palpacyjne ruchomości stawu (wg Stoddarda)	57
4.4.1.1.	Kręgosłup szyjny	57
	Badanie ruchomości segmentu C0/1	57
	Badanie ruchomości segmentu C1/2	57
	Badanie ruchomości segmentów C2—C7	57
4.4.1.2.	Kręgosłup piersiowy	58
	Badanie ruchomości segmentów Th1—Th12	59
4.4.1.3.	Stawy żebrowe	60
	Badanie ruchomości stawów żeber	61
4.4.1.4.	Kręgosłup lędźwiowy	61
	Badanie segmentów L1—L5	61
4.4.1.5.	Stawy krzyżowo-biodrowe	63
4.4.2.	Badanie palpacyjne miejscowego podrażnienia segmentowego	65
4.4.2.1.	Część szyjna kręgosłupa	65
	Segmenty C0—C7	65
4.4.2.2.	Kręgosłup piersiowy i lędźwiowy	66
	Segmenty Th1—Th4	66
	Segmenty Th5—Th9	67
	Segmenty Th10—L1	67
	Segmenty L2—L4	68
	Segment L5	69
4.4.2.3.	Stawy poprzeczno-żebrowe	69
4.4.2.4.	Stawy krzyżowo-biodrowe	70
4.4.3.	Badanie palpacyjne obwodowego podrażnienia segmentowego	71
4.5.	Badanie radiologiczne kręgosłupa	72
4.5.1.	Technika wykonywania zdjęć radiologicznych	73
	Kręgosłup szyjny (płaszczyzna a—p)	73
	Zdjęcie boczne kręgosłupa szyjnego	74
	Okolica lędźwiowo-miedniczo-biodrowa (płaszczyzna a—p)	75
	Zdjęcie boczne okolicy lędźwiowo-miedniczo-biodrowej	76
4.5.2.	Prawidłowy obraz radiologiczny techniką Guttmanna	76
	Kręgosłup szyjny (płaszczyzna a—p)	76
	Kręgosłup szyjny (zdjęcie boczne)	77
	Okolica lędźwiowo-miedniczo-biodrowa (zdjęcie a—p)	77
	Okolica lędźwiowo-miedniczo-biodrowa (zdjęcie boczne)	77
4.6.	Badanie manualne stawów kończyn	78
	Gra stawowa	78
	Wzorec torebkowy	79
	Wzorec torebkowy niektórych stawów	79
	Równowaga mięśniowa	80

5.	Leczenie manualne	83
5.1.	Techniki leczenia części miękkich	85
5.2.	Techniki mobilizacji	85
5.2.1.	Mobilizacje bierne	86
	Reguła ruchu wklęsłych i wypukłych powierzchni stawo- wych (Kaltenborn 1976)	87
5.2.2.	Mobilizacje czynne	88
5.2.2.1.	Technika poizometrycznej relaksacji mięśni	88
5.2.2.2.	Technika kierunku spojrzenia	91
5.2.2.3.	Technika ruchów oddechowych	92
5.2.2.4.	Technika punktu neutralnego	92
5.3.	Techniki manipulacji (mobilizacji z pchnięciem końcowym)	94
5.4.	Zapewnienie efektu terapeutycznego	97
6.	Przeciwwskazania do terapii manualnej	98
6.1.	Stany zapalne	98
6.2.	Procesy destrukcyjne	99
6.3.	Urazy z uszkodzeniem struktur anatomicznych	99
6.4.	Osteoporoza	100
6.5.	Zmiany zwyrodnieniowe	100
6.6.	Tętnica kręgową	101
6.7.	Zaburzenia psychiczne	105
7.	Ruchomość nadmierna	106
7.1.	Uogólniona ruchomość nadmierna	106
7.2.	Miejscowa, patologiczna ruchomość nadmierna	107
8.	Przypadki kliniczne z praktyki	109
8.1.	Zespoły szyjne	109
8.1.1.	Zespół szyjny górny	109
	Zablokowanie jako pierwotna przyczyna zespołu chorobowego	110
	Zablokowanie jako następstwo zaburzeń mechanicznych	111
	Zablokowanie jako następstwo zaburzeń na poziomie regulacji nerwowo-oddechowej	112
8.1.2.	Zespół szyjny dolny	113
8.2.	Zespoły odcinka piersiowego kręgosłupa	114
8.3.	Zespoły okolicy lędźwiowej	116
8.4.	Rwa kulszowa	119
8.4.1.	Diagnostyka różnicowa wypukliny jądra miazdżystego tarczy międzykręgowej	119
8.4.2.	Stawy krzyżowo-biodrowe	122
8.4.3.	Kokcygodynia	124
8.5.	Stawy kończyn	124
9.	Uwagi końcowe	127
10.	Literatura	128